

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	HIRDETÉSEKET
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	dr. BALOGHY ERNŐ.	BITTERMANN NÁNDOR.	és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
Félévre . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Werner Fülöp és Breitenbach Jakab.

— Nagypénteken. —

Bizonyára különösnek fog első pillanatra feltűnni, hogy két soóvéi parasztfiu nevét választjuk jelen cikkünk címéül, az alább elmondandók azonban igazolni fogják, mért foglalkozunk ezzel a két soóvéi sváb fiuval.

A napokban Alsó-Bácskában jártam s utam Pivnicáról Ó-Kerre vezetett. Soóvétól kezdve nem lehetett a rendes uton tovább haladni, mert azt javították, kerülőt kellett tenni s minthogy este volt, két soóvéi gyerek vállalkozott, hogy a dülő utakon való járását megmutatja. Fel is vettem őket kocsimra. 14—15 esztendősek lehettek, értelmes kinézésűek. Beszédbe eredtem velük. „Mik vagytok?” — „Németek” — felelék nek. — „Tudtok-e magyarul?” — „Nem” — volt a válasz. — „De valamit mégis csak tudtok.” — „Egy szót sem.” Megütöttem. Azt hittem azonban, hogy ezek a gyerekek az iskolának még a tájékát sem látták. „Jártatok-e iskolába?” — „Igen 6 évig” — volt a válasz. — „És ott egy szót se tanultatok magyarul.” — „Nem.” — Erre már elszomorodtam. „De ha már németek vagytok s egy szót sem tudtok

magyarul, azt talán csak tudjátok, hogy hol éltek, mi a hazátok, arra talán csak tanítottak benneteket, hogy Magyarországon vagytok s ha nem is beszéltek magyarul, szeretni kell magyar hazátokat.”

A két gyereknek fogalma se volt arról, hogy ők Magyarországon élnek, arról még kevésbé, hogy Bács megyében s a magyar haza iránti szeretet fogalma előttük teljesen ismeretlen volt. Itt már valósággal megdöbbsentem. Micsoda iskola lehet az, amely 6 év alatt nem tudja egy fiatal lélek szívébe csepegtetni a magyar haza ismeretét és szeretetét. Hogy a gyerekek minő iskolába jártak, községibe, felekezeti, vagy államiba, azt nem tudtam tőlük megtudni, mert arra a kérdésemre, hogy ki volt az igazgatójuk? feleletet adni nem tudtak.

Láttam ebből, hogy ezek a gyerekek sohasem fogják feltalálni a puska-port, mert meglehetősen korlátolt tehetségűek, ámde láttam egy másik szomorú szimptomát is.

Nagyon jól tudom, hogy a nem magyar ajku vidékeken is vannak elég nagy számban oly kitünő iskolák, ahol a magyar nyelv tanítása szép eredmé-

nyeket ér el és a magyar haza szeretetére való oktatás kifogástalan. Hiszen sokat haladunk ezen a téren is.

Azt is hallottam, hogy ugyancsak Soóvéén, a véletlen sok oly fiatal német gyerekek hozhatott volna össze, akik ugyszólván tökéletesen beszélnek magyarul.

Ez azonban az éremnek csak egyik oldala. A még mindig sötét oldala a Werner Fülöpök és Breitenbach Jakabok nem egyedül álló esete.

Hiába szónokolnak jeleseink ünnepek alkalmával a magyar nemzeti állam és magyar nemzeti kultúra kiépítéséről, hiába zug fel e szónoklatuk kapcsán a hazafias lelkesedés helyes moraja, hiába ir a sajtó az ily ünnepekről, mint a magyar állameszme erősítésére szolgáló diadalokról: a mig Magyarországon egyetlenegy olyan gyerek találkozik, aki magyarországi iskolába járván 6 évig, fogalommal sem bír arról, hogy ő Magyarországon él s magyar hazáját szeretnie kell, magyarul egy szót sem tud, csak azt tudja, hogy ő német, tót, szerb, bunyevác, rusznyák, román stb. addig ez az 1000 év óta fennálló állam, a magyar nemzeti állam részére meghódítva nincs.

A BÁCSCA tárcája.

Husvétii mysterium.

— Harold Begbie. —

„Az Úr feltámadott.”

A hús kert puha, fénylő pántán,
— Mely az éj szüzi harmatától ittas, —
Ámulva álltak ők, mert im' a hír az:
Üres a sír, az Úr a mennybe' már!

S futnak, — ijesztő mindnek látomása, —
Némán titokzatos varázserőtől;
Suhog lengő ruhájuk és előtör
A kelő nap s szemükbe tűz sugára . . .

Egy nő maradt csupán a szent helyen,
— Köröskörül a kert fogyó homálya, —
A sír előtt, a hangtalan magányba'
Állt Magdaléna s sirt keservesen . . .

Mi sem deríti föl keserveit,
Nincs oly csoda, mely űzné e panaszt,
Feltámadott az Úr? Nem, e leány, hajb,
Annyit tudott csupán: „Ő nincsen itt!” . . .

Angolból: Zsoldos Benő.

A művészetéről.

— Hock János előadása. —

IV.

De azért ezek mind az isten kertjének palántái. Mindegyiknek meg kell hozni a maga virágát, a töle kitelhető színekben és virágokban annak a jó kertésznek a dicsőségére; és ez a jó kertész neveli is a palántát. Odamegy a szenvedések nyese ollójával, megtisztogatja a földi portól, elaljasodástól, mindeztől a hibáktól, amelyek az emberből csak könnyek és szenvedések árán irhatók ki.

Nézzék t. uraim és hölgyeim, ugy történik, hogy egy-egy nemesebb galyat vagy egy-egy szemet abba a vad törzsbe az isten beleolt. Milyen szemet, milyen galyat? A mely annak a tövis természetének megfelel.

Az a jó kertész nem dolgozik hiába. Olyan galyat nem olt beléje, amely ott meg nem ered. Azért lilimoba nem szemez rózsát, rózsába nem ojt napraforgót: hanem olyat, amely az ő természetével quadrál.

Igy készítette elő isten a nagy lelkek hatása által az emberiséget a tökéletesedésre. Kezdjük csak vizsgálódásainkat mindjárt a primitív embernél, aki még természetes ösz-

tönöknek hatása alatt állott. Nézzék, az ő szívében még más nemes érzés nem élt, mint az a félelem, amelylyel a neki megfajhatatlan természeti erők iránt viseltetett. Az az emberfaj akkor még az erőre alapította a jogot. És sem a szépet, sem az igazat, sem a szeretet helyes törvényeit vagyis a jót nem ismerte. Keresztülgázolt az a primitív ember mindenben, ami nálánál gyöngébb volt és egyedül csak a félelem tudta igába törni.

Remegve hajolt meg egy szigorubb hatalom előtt, amelyet nálánál hatalmasabbnak, erősebbnek tudott. Felnézett az égre, a csillagok járására, leborult a porba: kezdődött a sabaeismus, a csillagimadás.

Tovább ment. Megbámulta a neki fel-foghatatlan titket, az abban rejlő erőt; kezdődött a tűzimadás. Leborult a menydörgés, a kő, a hatalmas anyagcsoporthoz: kezdődött a bálványozás, a fetisismus.

Ugy indult meg az a szerencsétlen elbukott és elhomályosult értelmű ember, hogy évezredek lassu folyásában tökéletesedjék, tisztuljon, nemesbedjék.

Csak ezután, a nagy elmék után, kiket koronként isten a földre küldött, tudott az ember a sülyedésből kibontakozni. Kik voltak azok a nagy elmék?

Mert egy állam nemzeti jellegét az emberanyag gondolkozása, érzése adja meg. Amíg ez az emberanyag egy érzésben teljesen össze nem forr, addig a magyar állam a saját népével szemben még mindig kulturális hadviselő fél s győző csak akkor lesz, ha a Breitenbach Jakabok és Werner Fülöpök gondolatvilága teljesen kiirtódik.

E soroknak nem célja az, hogy az elmondott esetből kifolyólag bárkit is váddal akarnánk illetni, akár a soóvéi iskolát, akár a tanítót, akár bármely tanhatóságot. Általánosságban, egy nagy sebre akartunk újra és újra rámutatni.

Valóban ökölcspásra kell emelni a kezünket azok ellen, akik ily óriási türelemre mutató állapotok mellett is, azt merik a magyarokról állítani, hogy itt a nemzetiségek nyelve, egyénisége el van nyomva.

Nem elnyomók, hanem gyávák vagyunk, akik mutogatni való egykedvűséggel tűrjük, hogy a Werner Fülöpök és Breitenbach Jakabok, hajaszála meg ne görbüljön. Mind ebből pedig az a nagyon is ismert, de lanyhán követett konklúzió, hogy a csatát csak akkor fogjuk megnyerni itt benn az országban, ha sok-sok magyar óvodánk lesz, ha a népoktatást minden vonalon a legerőteljesebb magyar nemzeti szellem lengi át, a mely mellett a nemzetiségek jogai azért csorbitatlanul maradhatnak, ha az olyan iskola, legyen az bármiféle jellegű, melyben a fiatal gyerekek egy kukkot se tanul meg 6 év alatt magyarul, nem tanulja meg azt, hogy a magyar állam a hazája, nem tanulja meg, hogy ezért a magyar hazáért életét kell áldoznia, -- végkép ki nem pusztul.

S az a generáció, a mely ezt megéri, mely ekként egy közös érzésben, a magyar haza iránti szeretet érzésében össze lesz forrva, az lesz az erős, az lesz a nagy nemzeti tettekre hivatott.

Mi pedig csak politizáljunk.

Dr. Balogh Ernő.

Husvét.

* Tavasz mosolygó illatos öltözékű tündére végig suhan a természet felett. Megéri a földet s az megtelik virággal, megéri a levegőt s az megtelik a napsugár éltető melegével, megéri az emberi szívet s az megtelik szeretettel, a szív virágával, a lélek napsugarával.

A mindenség néma, termékenyítő reszketése kíséri évről-évre a menynek a földdel való ezt a titokzatos ölekezését, a szeretet föltámadásának ünnepén.

Piros betűkkel nyomatjuk naptárainkban a föltámadás ünnepét, de lángbetűkkel kellene annak tartalmát és jelentőségét oda írni minden ember szívébe, hogy megismerje király és koldus, szegény és gazdag egyaránt a szeretet mindenható kötelezettségét: „Testvéreim! szeressétek egymást!”

Nincs is talán oly sivár lélek a világon, mely egy napra legalább meg ne nyílnék a husvét fenséges, nagy titkának: a szeretetnek ellenállhatatlan, bájos kopogtatása előtt. Hisz a szeretet megnemesíti azt, akit megéri és föl emeli azt, akit megszólít!

Az élet rejtélyes és bizonytalan tengerén nincs más világosság, mely a társadalom hajóját a boldogság kikötőjébe vezérelné, mint Jézus szeretete!

Hogy az igazság, ha keresztre feszítették és föltámad, ezt nemcsak a husvétünnep állítja, hanem bizonyítja

az emberiség egész története. Azért hat a husvét egyformán minden emberi kedélyre, mert mindenki szomjuhozza az igazságot, mindenki óhajtja az igazság diadalát.

Mi volt az az igazság, mely két évezred előtt győzött és föltámadt? A szeretet volt! Ebből az igazságból keletkezett az új jogrend, melynek lényege védeni a gyöngét és fékezni az erőset. Két évezred óta tart ez az átféjlődés.

Egy nemzet sincs, mely annyira rá lenne utalva a „szeretet” győzelmére, mint mi magyarok, akik, ha szeretni tudjuk egymást, akkor sokan vagyunk, ha pedig nem tudjuk, vagy nem akarjuk szeretni egymást, akkor nagyon kevesen vagyunk.

Nekünk a munkát egy percre se szabad abba hagynunk, mert előttünk állandóan a kettős verseny feladata áll. Versenyezni itthon fajunk uralmáért és versenyezni Európával pozíciónk fentartásáért.

Nekünk magyaroknak bármily merészen hatoljon is tekintetünk a jövőbe, sohase szabad felednünk és megtagadnunk a multat. Még akkor sem, ha abban „nincs öröm.” Az a mély és tiszta hazaszeretetnek, mely ha sokáig tétlen volt is és meddő panaszokkal kesergő főrugója legfőbb tárgya a haza — Magyarország és a nemzet volt. Nemzetéért élni-halni volt ideálja! Oly nemes idealizmusnak forrása volt, mely nemcsak itthon, hanem az egész világ előtt tiszteltté, rokonszenvéssé tette a magyart.

Erre a nemes idealizmusra, mindig jó visszatekinteni, de kivált ma, midőn az anyagi érdekek kultusza annyira dominál mindenütt, hogy az idealizmus szinte nevetségesnek látszik. Ma különösen ápolnunk kell a mult idealizmusá-

Ha őszinték akarunk lenni, azt az isten tudja csak. Egy bizonyos, hogy a zsidónép kulturáját, amely a sémi törzsek közös kulturája volt, megelőzte az assyr és a babyloni; ezt megelőzte az egyiptomi, ezt pedig megelőzte az ária népeknek régi nagy kulturája. Azért tartom én nevetséges dolognak annak vitatását, hogy a babyloniak vették-e át az ósbukásról szóló kinyilatkoztatást a zsidóktól vagy fordítva. Mintha az nem volna tökéletesen mindegy.

Egy kétségtelen, az emberiségnek meg-egyező közös és vallási hagyományában rejlő egyértelműség bizonyítja, hogy az égből jövő világosság egy felvilágosodott, sugalmazott, égből leküldött elme által lett az emberiség közkinésévé téve.

Csak ezek után a kulturák után következnek aztán az egységes istenség eszméjét hirdető Mózes, a ki a félelem helyett az igazságot akarta belevinni a szívekbe. Hogyan?

Az ő eszményi istene még az erő, a hatalmasabb, boszuálló Jehova; az, a ki lesújt és felemel; az, aki Izráel népét rettegésben tartja, mert még könyörgéseikkel sem mernek egyenesen hozzáfordulni. S amint a szt. írásban olvassuk, könyörög a nép Mózesnek, hogy „beszélj vele, nehogy mi

meglássuk és meghaljunk.” Ime a legelső kulturható, tehát az igazságérzet, amelylyel Mózes a tömeget felvilágosítani, emelni, nevelni akarja. Az ő kormányzó uralkodója nem atya, még csak király, csak ur: az Adonai.

De ez a félelem lassankint igazságra neveli a népet, évszázadokon keresztül új erkölcsi fogalmat támaszt a szívekben, a jogérzést. Mózes azt mondja törvényben: kezébe veszi az igazság mérlegét, megvonja a szigorú jogot; szemet szemért, fogat fogért, életet-életért. Ez a rideg igazság vezeti őt, amidőn kimondja a jog és egyenlőség jel-szavakat.

Igy ver lassanként gyökeret az emberiség szívében a jog isztele. A görögök nem emelkednek idáig; kinevetik egyszerűen az igazságot, mint a melissaiak, akik azt üzenik a veltük harchau állóknak, mikor azok a jogra appellálnak, hogy „mi megvetjük a jogot.”

Csak a rómaiak lelkében kezd kifejlődni a Mózes által hirdetett törvényszerű igazság.

A görögök az eszményi szép kultusza és hatása által tudtak humanitásra, műveltségre gerjeszteni nemzeteket.

De a rómaiak egyszerű jogi elméleti nem terjednek ki mindenkire, mert látjuk 2 osztályra bomlva a társadalmat: 1—2 zsarnok, a többi millió rabszolga; elnyomott, nyomorult pária, rabszolga a korbácsával, elnyomatásával, az földi nyomorúságával, az ő mulandó földi szenvedéseivel.

Lássák uraim és hölgyeim, így stüljed el szenvedélyeinek hatása alatt az ember az anyagiságban, a vallástalanságban. Ha pedig egyszer már az emberiség akár az anyagiságban, akár a vallástalanságban megindult, meg nem áll egészen addig, míg meuthetetlenül el nem aljasodik. Ez érlelte meg a rabszolgaéletet, a korbácsot, meg az erkölcsi komorságot; ez érlelte meg aztán lassanként évezredek folyása alatt az emberiség szívében a vágyat, amelylyel valamelyes részvét, némi szánalom után epedett. Egy még soha nem érzett, ismeretlen érzés kezdett a szívekből kibontakozni és a szenvedések sulya alatt meglágyult szívek szomjuhozta a szeretetet és megjelent a szeretet igéjének hirdetője, a legnagyobb mindenek közt, az ur Jézus Krisztus, akinek jóság, tisztaság, szelídség sugárzott az ő alakjáról és életpéldájával mutatta meg a világnak, hogyan kell halandó emberi testben halhatatlan isteni életet élni. Hirdetni kezdte a legfőbb törvényt, a sze-

nak emlékeit, hogy az új nemzedék lelkületéből ki ne haljon és hogy az anyagi érdekek hajhászata sivárrá, szivtelenné ne tegye.

Ma napról-napra nagyobbak az állami feladatok. S napról-napra hangsúlyosabbak a követelések az állam irányában. Ideális célok és ideális érzületek nélkül ez áldozatkészség nem képzelhető. Még kevésbé képzelhető akkor, ha egymást gyűlöljük. Ha hangzatos jelszavak mögé bujünk és ha a tettek mezején sohasem találkozunk.

S ha a múltba tekintünk mit látunk még? Azt látjuk, hogy a múltban mindig hagyományos volt a magyar nagylelkűség. Erre azonban ma azt mondják, hogy ez volt a magyarnak legnagyobb hibája. Mert mindig meg kellett bánnia azt, amit nagylelkűségében cselekedett.

Csak hogy ez nem felel meg az igazságnak. A magyar nemzet hagyományos nagylelkűségét igenis sokszor meg akarták bánatni a magyar nemzetel azok, akik saját speciális érdekeiket elválasztották a magyar nemzet egyetemes érdekeitől, de magának a nemzetnek nem volt oka megbánni soha. Sem 1848-ban, sem pedig azóta.

Nincs a földön nagyobb igazság, mint a szeretet. És nincs nemzet, mely úgy rá lenne szorulva, mint a magyar! — S ha mi magunk nem szeretjük egymást, hogyan várhatjuk, hogy mások szeressenek.

Dicsőség az isteni szeretetnek, mely keresztire feszített és föltámadott! Dicsőség az emberszeretetnek, mely egyedül méltó az isteni szeretetre. Dicsőség a tiszta és áldozatkész hazaszeregetnek — mely e kettőnek egyesülése.

retetet, amivel a Mózesi törvényt az igazságot kiegészítette; azért mondta: „nem jöttem én felbontani a régi törvényt, hanem beteljesíteni.“ És mint a mi világrendszerünkben a középpont a nap, ez az égi világosság, amely kisugározza a meleget, úgy minden nagy kultúrhatás között, amely valaha az emberiséget érte, a legnagyobb volt az az életet adó nap, amely szeretetet sugárzott az egész világra. Minden nagy elme, minden uttózó lángész, minden prófeta, minden valásalapító közvetve vagy közvetlenül, tudatosan vagy tudatlanul az ő utját készítette elő és mintegy genialis építész, aki a különböző alapokat a földre lerakja és csak akkor veszzük észre, hogy mit akart, mikor már a földből kiemelkednek az alapok és a kupola készen áll szemeink előtt! Ugy az emberiség kulturális épületének egyesek által lerakott alapjait egyetlen rendszerben egyesítette a szeretet igéje által az ur Jézus Krisztus.

Uraim és hölgyeim! Ez az igazság, amely annál világosabb fog lenni szemeink előtt, minél tovább halad a világ.

Mikor én a múlt évben lenni jártam Egyiptomban és a Nilus kiöntéseit láttam, észrevettem, hogy a mint a piszkos víz szét-

A villamos világítás.

Szakvélemény.

— Peschke Oszkártól. —

Peschke Oszkár bajai elektromos mérnök a következő levelet intézte lapunk szerkesztőjéhez:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Magánuton értesültem, hogy a zombori villamos világítás kérdése ismét más irányba terelődött, amely körülmény a mellett, hogy Zombor városa még hosszabb ideig fogja nélkülözni a villamos világítás kényelmét és egyéb előnyeit, mindenesetre nagyban hozzá fog járulni az eszmék tisztulásához és az egész világítási kérdés megérleléséhez. Zombor város közönsége pedig vigasztalódhat azon reménnyel, hogy ezen oly vitális érdekű dolog ily sokoldalú megvilágításának mindenesetre az lesz a következménye, hogy a sok jó megoldásból a legjobb fog kikristályosodni. És hogy az ügygyel foglalkozók joggal várhatják és elvárják a közönség türelmét addig, míg egy minden ízében kiforrt tervvel állnak elő, az a dolog természetében van és nem szorul különös hangsúlyozásra.

Engedje meg, tek. szerkesztő ur, hogy mint az említett ügy pártatlan szemlélője és csak annyiban érdekelt szóljak a dologhoz, hogy a villamos nagyipar egyik legelőrehaladottabb országában, Svájcban magam is gyakorlatilag foglalkoztam hasonló kérdésekkel s midőn szerény véleményemet becses lapjában kérem közzétenni, teszem ezt azon reményben, hogy ezzel ezen fontos ügyet én is segítek megvilágítani s ezáltal nemcsak Zombor városnak, hanem a hazai iparnak is lehetek némi szolgálatára.

Ugy értesültem, hogy azok, akik a város villamos világítási ügyét első sorban vannak hivatva tanulmányozni, legujabban elhagyták azt az alapot, melyen a kérdés tanulmányozása és a versenyző cégekkel való tárgyalások nyugodtak, elhagyták azt a megoldási módot, hogy az áramfejlesztő telepet és a vezetékhálózatot felépítetvén, a város saját régiében vezesse az üzemet.

E helyett új alapon kezdik tanulmányozni a kivitel módját olyformán, hogy a villamos mű kivitelét és üzemet egy jól szervezett és szilárd alapokon nyugvó magánvállalatra bízzák, melylyel szemben a város mint koncesszióadó szerepel s melynek a város oly privilégiumokat biztosít, hogy a koncesszió tartamának leteltével a befektetett magántőke liquidációja lehetséges legyen.

Tagadhatatlan, hogy ezen új szempont nagyban hozzá fog járulni az ügy tisztázásához s a két rendszer egybevetésének oly tanulságos következtetések lesznek gyümölcsei, melyek Zombor városára nemcsak érdekesek, de rendkívül fontosak is lesznek. Érdekesek azért, mert, feltéve, hogy nem praedestinálnak helybeli tőkét a vállalathoz, hanem más vidékbeli tőkének is szabad versenyt nyitnak, meg fog látszani, mennyire vonzza Zombor város a vállalkozó tőkét s a verseny eredménye — biztos vagyok benne — ki fogja elégiteni a zomboriakat. Rendkívül fontosak is lesznek a párhuzamból vont következtetések, a amennyiben a két rendszer ajánlatai alapján megejtett jövedelmezőségi kombinációk irányt mutatnak arra nézve, vajjon melyik rendszer biztosít a városnak — egyenlő technikai garanciákat véve alapul — nagyobb finandális előnyöket.

A technikai garanciákat nem óhajtom behatóbban tárgyalni, annál kevésbé, mert a versenyző cégek ugyanis tullicitálják egymást gyártmányaik s az általuk szállított áruk minőségének dicsegetésében, de éppen azért lényegesnek tartom hangsúlyozni, hogy a technikai garanciák az ajánlatok árára s a vállalat későbbi fejlődésére nagy befolyást gyakorolnak s ezért fontos azoknak tüzetes körülírása már csak azért is, hogy az egyes ajánlatok, mint egy és ugyanazon alapon állók összehasonlíthatók legyenek. Hogy ezen tüzetesen körülírt technikai garanciák pontos betartásáért a vállalkozó cég anyagi felelősséget vállalni köteles, az magától értődik.

A finandális előnyökre nézve megjegyzendő, hogy azokat a két rendszer

folyt, az áradat először a mélyedéseket kereste fel; csak nagyobb száraz foltokat hagyott hátra. Később, amikor a víz felszínre emelkedett, a száraz foltokat egymásután elmosta és lassan-lassan az egész egyetlen ártérletté lett. Így öntözte meg a Nilus a földeket és iszapjával termékenyítő hatással volt arra.

A különböző kultúrhatások által, a melyekkel Isten egyes népeket nevel, keletkezett tengerekben ilyen száraz földek maradnak. Higyjék meg nekem, akármit beszélnek is a fanatikusok, bizonyos, hogy ezek a nagy erkölcsi száraz foltok mindig terjednek, egymásba olvadnak és valaha egyetlenegy ártérletet fognak képezni: a jóság, a szépség, az igazság és a szeretet alapján. Ez az az idő, hogy „egy akol lesz és egy pásztor!“

Hölgyeim és uraim! Talán vissza is élek szives türelmükkel, kissé bővebben terjeszkedtem ki a tárgyra, de azt hiszem, annál a nagy művészi akciónál, amelyet itt a városban a szabad lyceum végezni akar, szebb munkát nem is teljesíthet: a közönség művészi izlésének kifejtésével, nevelésével akar itt a szabad lyceum foglalkozni. Örök hálára tarthatnak az intézők számot egyrészt a magyar kultúra részéről, akiknek szívét a

nemes, a szép iránt felkeltették és bizonyos boldogságot is vittek a szívekbe. Mert hát, ha kérdezzük, mi az ember végecélja ezen a földön? Higyjék meg, erre csak egyetlenegy felelet van: a boldogság; mindenki erre törekszik. Még az az öngyilkos is, a szerencsétlen azért veszi kezébe a fegyvert, mivel azt hiszi, hogy reá nézve nagyobb nyugalom és boldogság van ott a halálban, mint az életben.

A embernek tehát a célja, a törekvése, önmagának megnyutatása, lelki békéje: a boldogság. Ezt a boldogságot azonban a legtöbb ember nem ott keresi, ahol megtalálhatja. Jól mondja azért egy magyar író, hogy olyan mint az árnyék: nyomunkban jár és mi nem vesszük észre, futunk előle. Pedig minden ember olyan boldog tud lenni, mint a milyen lenni akar, hogyha megtalálja a boldogság forrását, amely az ő szívének érzéseit tisztítja, nemesíti és ilyen kettő van: vagy a természet, vagy a művészet.

Aki el tud merülni az isten legszebb alkotásának, a természetnek a lelkébe és nem a külsőségekben áll meg, hanem megtalálja annak a lelkét, véghetetlen örömmök forrását nyitja meg az ember előtt.

kombinativ összehasonlításánál pártatlan szemmel kell számításba venni, mert mindazok, kik hasonló jövedelmezőségi számításokkal behatóbban foglalkoztak, tudni fogják, hogy a legcsekélyebb részrehajlás durva tévedéseknek lehet okozója s a finciális előnynek előirányzott nyereség terhes szubvencióvá nőheti ki magát a terv kivitele után.

A szubvencióval fenyegető concessziós rendszer, melynek ettől eltekintve tagadhatatlan előnyei vannak a városra nézve s a szép jövedelmi forrással kecsegtető, de az előbbinél balsiker esetén még sokkal kevésbé előnyös saját régie rendszere, mondhatnám, minden város világításának kérdésénél küzd egymás ellen és legjobban cselekszik az a város, mely a két rendszerből egy harmadikat csinál, amely mindkét előbbinek előnyeit önmagában egyesíti. Ily arany középut volna Zombor város esetében a következő megoldási mód: Zombor városa saját költségén vagy esetleg magánrészvénytőke partiális támogatásával felépítteti az áramfejlesztő telepet, megfekteteti az áramelosztó vezetékhalozatot s az egész művet a házi installációkkal és utcai világítással egyetemben huzamosabb időre pl. 15 évre bérbeadja a vállalkozó cégnek, mely azt építette, egy előre stipulált s a szükséghez képest esetleg progresszív természetű bérösszegért. Kiköti azonban a város, hogy míg a vállalkozó csak 15 év multával mondhatja fel a bérleti viszonyt, a városnak jogában áll azt már a második üzemév végén felmondani s az üzemet saját régie-ben tovább vinni.

Ezen megoldási mód előnyeit, úgy hiszem, nem kell magyarázni. A vállalkozónak érdekében lesz intenzív munkálkodással, okosan kigondolt tarifával odahatni, hogy termelt áramának minél nagyobb piacot teremtsen. És világos, hogy ehhez a mesterséghez a dolog természeténél fogva jobban ért, mint a város. De érdekében lesz a vállalkozónak, hogy a stipulált technikai garanciáknak ne csak ideig-óráig megfelelő gyártmányt állítson a mű szolgáltatába, hanem a legjobbat, a mi az árnak és a bérletkényszer feltételének megfelel. Azonkívül jelen lesz vállalkozó, mint bérlő, a kezdet nehézségeinél és az általa létrehozott telep, vezetékhalozat, házi berendezések, szóval az egész elektromos mű gyermekbetegségeit, melyek hozzá nem értő kezelés mellett néha évekig húzódnak, maga gyógyítja.

Az így minden izében konszolidált vállalatot azután a város bármikor átvetheti a felmondási határidő (pl. egy év) elteltével, vagy amennyiben jónak látja, továbbra is a bérlő kezében hagyja egy a város céljait jobban szolgáló bérlet-szerződés alapján.

Zombor történetéhez.

II.

A város egyes templomainak és egyéb kegyhelyeinek ismertetésénél érdekes különösen az, amit szerző a Szóntára vezető út mellett levő kápolna keletkezésének történetéről állítólag hallomás után elmond. Egy állítólagos uri nőről és annak négylovas fogatáról van ott szó, akinek megvadult

lovai csak a boldogságos szűz segélyhívása és csodatétele folytán állottak meg. Igen komolyan teszi hozzá a szerző: „A monda titokzatos fátyola legtöbbször való igazságot takar. Ugy lehet ez esetben is!”

Na hát megnyugtadjuk a szerzőt, hogy ez esetben nem. Nagymérvű jóhiszeműség kellett ahhoz, hogy szerző ezt a mesét leírja és részben el is higgye, mert a zombori Schnee-kápolna egyszerűen azért viseli ezt a nevet, mivel Havi-Boldogasszony tiszteletére emeltetett, a Havi-Boldogasszony pedig németül Mária-Schnee-nek felel meg, az a Mária legenda pedig, amely a nyári hóeséshez fűződik egy ősrégi hagyomány s Zomborhoz ennek a hagyománynak semmi köze sincsen. A Schnee-kápolnát 1780-ban Markovits városi előljáró emeltette s azon kegyhelyek közé tartozik, melyek a nagy pestis megszüntete alkalmából országszerte keletkeztek.

Hasonló naivság szerző azon állítása, mely szerint történeti tény, hogy az a titokzatos látogató, aki a zombori Franciskánusok kihelyezése előtt itt állítólag álruhában, mint asztalos legény, megfordult, Bachó János császári biztos volt. Bachó császári biztos igenis itt járt, de nem álruhában, mert ő e megyének és az egész délvidéknek főispáni helytartója és kormánybiztosa volt. Semmi oka sem lehetett arra, hogy álruhában utazgasson, nem is utazott soha, azt a mesét csak II. József császár halála után találták ki holmi pletykanérikék. Az is téves állítás, mintha a zombori Ferenc-rendi barátoktól a császár vette volna el a parochiát. Mind Bácsban, Baján és Szabadkán, mind pedig Zomborban a kalocsai érsek intézkedett ez ügyben egészen szabadon és önállóan. Nálunk Gaslyevits Antal érseki helyettes 1781-ben vette át a plebániát a barátoktól, holott II. József császár csak 1786-ban járt Zomborban.

Téved a szerző akkor is, amidőn arról szól, hogy II. József császár korában Bács vármegye gyűléseit a mai Sztrilich-féle boltüzletben tartotta. Dehogyan tartotta. A gyűlések ebben az időben a mai plebánia épületben, a Ferenc-rendiek nagy ebédlő termében tartattak.

A város piacán levő Ferenc király-féle emlékoszlopról azt állítja szerző, hogy az a Ferenc csatorna építésének emlékére helyeztetett oda. A dologban itt is nagy tévedés van. Az oszlopot a város egyik polgára (Esztergami) Ferenc király iránt való loyaltásából emelte oly célból, hogy a város és a plebánia tulajdonát képező telkek határát megjelölje. Ez reá is van véve a kőoszlopra, melynek felirata egyébként ma is tisztán olvasható. (Ezt különben a történelmi társulat gyűjteményében is meglevő régi „Bácska“ hasábjain e sorok írója már évekkel ezelőtt részletesen közölte.)

Legvégül minthogy szerző az általa használt forrásokat csak utólagosan és csak részben közölte a „Bácska“ márc. 24-iki számában, ugyanazért félreértések elkerülése végett elsoroljuk röviden honnan vette adatait. Főforrása Szlatkovits emlékirata, melyet boldogemlékű Grossechmid Gábor fordított magyarra s egész terjedelmében közölte annak idején a történelmi társulat Évkönyvében. A város multjáról azonkívül legnagyobb részt a vármegye Monografiájának I. kötete és a régi „Bácska“ban különböző szerzőktől közölt cikkek képeztek a szerző kutforrásait.

Muhoray.

Megjegyzéseim.

II.

Muhoray ur első közleménye eléggé tárgyilagos volt s rá én is hasonlóképp válaszoltam. E második közleményben már kicsinylő, gunyos hangon, fejedelmi többsében beszél: „No hát megnyugtadjuk a szerzőt“ stb. No hát megnyugtatom Muhoray urat, hogy én ilyen modorban nem beszélek.

Észrevételeire a következők a megjegyzéseim.

A Mária Schnee kápolnáról szóló mondat igenis hallottam Zomborban, hiába kétkedik benne Muhoray ur. Hiába mondja oly kétségtelen határozottsággal, hogy Zomborhoz ennek a hagyománynak semmi köze sincsen. Gondolom: Muhoray ur sem hallhatott, tudhat mindent. Állításaimnak mindenkor urát tudom adni, a mint az eddigiekből s a következőkből láthatja. Higgye el nekem, hogy a nyári hóesést, a boldogságos szűz csodatételét, a négyes fogatot, a megvadult lovakat én is mesének tartom. Viszont én is hiszem, hogy az akadékoskodni nem akaró olvasó megérti, hogy ez esetben is a monda titokzatos fátyola mit takarhat. A mit még a kápolnáról mond — csak épen, hogy beszéljen — más is tudja, én is említettem, (mikor, ki építette.)

Naivság, a mit Bachó Jánosról stb. mondottam? Erre egész naivan csak a következőket idézem: „Régi jó szokás szerint a Ferences szerzetesek zombori konventjükben is — úgy mint egyebütt — diáriumot irtak, melybe a kolostorban és városban történt jelesebb eseményeket följegyezték . . .

1785. évi június hó 6. án Bachó János (császári) biztos inkognitóban bement a Franciskánusok kolostorába, azt és a templomot figyelmesen körülnézte, — mint a diárium megjegyzései, a következő év eseményei megmagyarázzák a kémkedés okát; mivel ugyanezen cs. biztos II. József császárnak vármegyeházul ajánlotta a kolostort, a templomot pedig plebánia-templom gyanánt. Úgy történt. 1786. július 2. án a császári biztos egész nap a Franciskánus kolostort vizsgálta, 8. án megérkezett a városba II. József császár s a kamarai adminisztrátornál megszállott. Másnap misét hallgatott a kolostor templomában s azonnal tovább utazott Szegedre. Mielőtt elutazott volna, Bachó cs. biztos javaslatára, a Franciskánusok kolostorát eltörölte s épületét vármegyeházul jelölte ki; a templomot pedig átadta a plebánia céljaira.“ (Töredékek Zombor krónikájából. Irtá: Erdúj helyi Menyhért. Tört. Társ. évk. 1894. X. évf. 145. és 148. l. — V. ö. Szlatkovits emlékirata. Évk. 1894. 112. l.) Már most nem tudom: kik azok a „holmi pletykanérikék“?

Furcsán járt Muhoray ur a Sztrilich-féle bolthelyiséggel is. Tehát II. József császár korában nem abban tartotta Bácsvármegye gyűléseit, hanem a mai plebánia épületben, a ferenc-rendiek nagy ebédlő termében? Milyen különös, hogy a ferenc-rendiek nagy ebédlő terme a mai plebánia épületben épen a Sztrilich-féle bolt-helyiség volt! Tessék csak megnézni a bolt-helyiség mennyezetének szentkép-diszitéseit s aztán fölfáradni a plebánia hivatalba, a hol hiteles értesítést nyerhet. Én megtettem. Az eféle esetekre szokták ám mondani: si tacuisses . . .

— A Ferenc király-féle emlékoszlopról az állítja a szerző stb. (Persze: „A dologban itt is nagy tévedés van.“)

Nem én állítom, kérem, hanem Donoslovits Vilmos szórol-szóra eképen: „Ferenc király tiszteletére — a Ferenc-csorna emlékére — a piacra Esztergamy J. vörös márványból szobrot állíttatott“ stb. (Adatok Zombor sz. kir. város történetéhez. Bácska. 1883. 62. sz.)

Legfurcsább Muhoray ur észrevételeiben, hogy ő akarja elősorolni az általam használt forrásokat! Már kérem, azt mégis csak én tudom jobban: mit használtam, mit nem. — A források utólagos közlésének különben története van. „Félreértések elkerülése végett“ elmondom.

Fölvilágításomban szórol-szóra ezt mondtam: „A forrásokat — szóval — nem mindentit említem, de írásban lelkiismeretesen beszámolok róluk.“ Itt *) alatt a kéziratban elősoroltam a főbb forrásokat. A nyomtatásból — természetesen — a fenti mondatot kitörtlitem s így esett, hogy tévedésből a *) alatti jegyzet is elmaradt. Hogy aztán többszöri sürgetésemre, pótlólag csak a márc. 24 iki számban jelentek meg a források, az nem az én hibám.

Muhoray ur szerint én csak részben közöltem a forrásokat, azért ő „félreértések elkerülése végett“ röviden elsorolja őket. Kárba veszett fáradság, mert én részletebben, hosszabban s helyesebben közöltem. Fölsleges, heuye szószaporítás tehát, amit magyarogatólag Szlatkovits emlékiratáról mond, mikor én a források közé is fölvettem, de meg a szövegben is többször névszerint megemlítettem. — Azt pedig kereken kijelentem, hogy a vármegye Monografiáját nem legnagyobb részt, de legkisebb részt használtam. Okom volt rá. Az első kézből kaptam ugyanazon adatokat, amiket ott találhattam volna.

„Félreértések elkerülése végett“ akarta elősorolni Muhoray ur az én forrásaimat. . . Ez — ugyebár — azt jelenti: nehogy idegen tollakkal ékeskedjem. Nem szoktam, Muhoray ur. S eféle gyanúsítgatásokkal sem szoktam élni soha.

Ezek szerint összes észrevételeivel vajmi keveset használt az ügynek, pedig csakis oly célból lett volna értelme nem épen szerencsés „stilus-gyakorlatának“, — hogy Muhoray ur kedvelt szólásával végezzem megjegyzéseimet.

Trencsény Károly.

A husvét ötvennégy év előtt.

1849.

A tavaszi hadjárat 1849. nagy hetében a döntő csaták fordulatahoz érkezett. Virágvasárnapja ebben az esztendőben április elsején volt, husvét vasárnapja április 8-án. A magyar főszereg ezen a héten Gyöngyöstől eljutott Vácig s az ut, melyet megtett, ez időszakot nemcsak a keresztény világ, de a magyar szabadságharcnak is nagyhatévé tette.

Virágvasárnapján Görgei lett a magyar főszereg főparancsnokává. Elérte célját, melyért egymásután Dembinszkit és Vettert kibuktatta a fővezérségből, ravaszággal, erőszakkal, de hazafias aggodalommal. Nem volt a magyar seregben senki, aki vele hadvezéri éleslátásban és energiában mérkőzhetett volna. E napon állapították meg Görgei, Klapka és Bayer azt a merész haditervet, hogy a magyar sereg zöme, az I., II. és III. hadtest, az osztrák sereg jobbszárnyát Árokszállás, Jászberény felé megkerülte, hogy Pest és Komárom fölszabadítására siessen, azalatt pedig a Gáspár ezredes által vezetett VII.

hadtest előrenyomul a gyöngyöshatvani országoton és lekötötte az ellenség főerejét. A terv vakmerő volt, mert a VII. hadtest a megsemmisítés eshetőségének is ki volt téve, de bevált és fényesen sikerült. Okosság, energia és az alvezérek önálló, ügyes föllépése minden ponton megszerezte a diadalt. A VII. hadtest nemcsak, hogy nem semmisült meg, hanem mindjárt mánap, április 2-án Hatvannál a III. hadtestbeli Visoczki hadosztály segítségével, mely önként segítségére sietett, diadalmasan megverte Schlick hadtestét, megszerezvén ezzel a Zagyva-vonal korlátlan birtokát. A sereg többi része most végrehajtotta a megkerülő mozdulatot és Klapka az első hadtesttel Tápió-Bicskénél megverte Jellachich hadtestét. Mint Hatvannál, itt is segítségül sietett a maga szántából a III. hadtesttel Damjanich. Ez itközött az érdekes haditettek egész láncolata. Itt vivja meg híres párhaját lovasságuk élén Sebő huszárezredes az óriás termetű Riede osztrák lovasórnagygyal, mely az utóbbi halálával végződött és itt foglalja el egymással versengve a Tápió hidját a híres harmadik és kilencedik zászlóalj.

Nagyhét szerdáján, április 5-én lovassági harc volt a Hatvan körül kémszemlén járt császáriakkal, kiknek vezérei még csak most kezdték sejtetni a magyarok megkerülő mozdulatát és azt, hogy a magyar sereg Pest vagy Komárom felszabadítására siet. Erről keservesen meggyőződtek nagy-pénteken április 6-án, mikor Görgei Isaszeghnél döntő csapást mért Windischgrätzre. Ez a csata, melyben összesen a két részről százezer ember vett részt, déli 12 órakor kezdődött és az éjszakával ért véget, Isaszegh elfoglalásával, Windischgrätz döntő megvertésével. Az égő Isaszegh és a lángokban lobogó királyerdő fényét a Gődöllőre hátráló császári seregbe vetette, míg a földön ezer magyar és másfélezer császári elesett feküdt, holtan és súlyos sebesülten.

Nagyszombatban, április 7-én, Kossuth és Görgei már a gödöllői kastélyban találkoznak, melyben előző napon Windischgrätz rezideált, az éjjel azonban sebbel-lobbal elmenekült belőle. Kossuth itt a magyar tábornokokkal közli azt a tervet, hogy az osztrák házat trónvesztettnek kell nyilvánítani. Damjanich, Klapka és Aulich osztoznak tervében, Görgei hallgatag, négy szem közt azonban kijelenti Kossuthnak, hogy ezt a lépést nem helyesli, mert a hadsereg most is hű Ferdinánd királyhoz s ha az egy győzelem után a honvédek elébe lépne, ezek bódolatukat jelentenék előtte . . .

Gödöllőn, e nevezetes nagyszombatban állapítja meg a magyar haditanács azt a másik kettő haditervet, hogy míg a főszereg zöme Komárom fölmentésére vonul, ezalatt Aulich Pest körül kösse le úgy Windischgrätz figyelmét, hogy az azt bigyje, mintha Görgei állana vele szemben. Az elámitott császári generalizmus belemegy a csapdába . . .

Gödöllőről bocsájtja ki Kossuth hadi jelentését a nemzethez, mondván:

— A dicsőség napjait éljük, melyből a nemes honfiak vérén vásárolt babérokkal a baza szabadsága fog fölvirágozni. Mély hálával hajljon meg a nemzet hadserege és azoknak vezérei előtt . . . Előre! Ez az Allelujah! melylyel Üdvözítőnk föltámadásának napját a szabadság oltára előtt üdvözöljük! Ennyit örvendetes, előzetes hírül! Késő éjjel van és én fáradtan, de gondtalan mellel abban a hálósobában hajthatom nyuga-

lomra fejemet, melyből Windischgrätz ma reggel Isten igazságos haragja elől menekült, ki csapataink győzelmében nyilvánult ő ellenében.

Husvét vasárnapján és hétfőjén örvendetes zenében volt részük a főváros polgárainak. Utcára behallatszott az ágyuszó . . . Aulich hadakozott Palota és Czinkota körül Windischgrätz, ügyesen lekötve Schlick és Jellachich hadtesteit. Ezalatt kedden Damjanich váratlanul megrohanja Vácott Götz cs. tábornok seregét és megveri, Szalkára kergeti, maga a császári vezér is elesik. A magyar sereg pedig Komárom fölmentésére siet.

Az ország egyéb harcterén is diadallal koszoruzza a nagyhét a magyar zászlót. Kedden Perczel Mór elfoglalja Szent-Tamást, nagyszombat napján a zsoldárt énekelve rohan a szegedi önkéntesek a római sáncokra, szuronynyal verve el az ellenséget. Bem Gyulafehérvárt ostromolja, csapatai másik része Bukovinában kergeti Urbánt.

Debrecenben készülnek a függetlenségi nyilatkozatra s távol, messze, a Néva partján az orosz cár kibocsájtja manifesztumát, melyben a szent Oroszországban elrendeli az ujoncozást.

Az ujoncozást ama hadseregbe, mely Magyarországra fog omlani.

H i r e k.

Lapunk legközelebbi száma a husvétünnepekre való tekintetből pénteken, április hó 17-én jelen meg.

Nagyheti szertartások. Városunkban a nagyheti szertartások a róm. kath. templomban a következő rendben tartanak meg:

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztimádással; mire a Szentség a szent sirhoz vitetik; ezután bunyevác sz. beszéd. Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végeztével processió vezetetik a Kálváriához, honnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere.“ Este 7 órakor a sz. Sírnat ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombatban reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkítétel; 8 órakor tűzszentelés, a husvétünnep gyertya megáldása dicsőenettel, aztán a profeciák, keresztüktszentelés és minden szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti 1/2, 7 órakor tartatik meg.

Husvétvasárnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étkek megáldása; 8 órakor kis mise és német sz. beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bunyevác sz. beszéd; 10 órakor ünnepélyes nagymise; délután 3 órakor vecsernye.

Husvéthétfőn a szokott órákban megtartott miséken kívül fél tíz órakor magyar egyházi szónoklat; délután 3 órakor vecsernye.

Kitüntetés. Ó felsége a király Csermák Józsefet, a pétervárad 70. gyalogezred karmesterét, az első házirend koronás aranyérmével tüntette ki.

Kinevezés. A m. kir. igazságügy-miniszter Bodnár Gabort a zentai járásbíró-sághoz aljegyzővé nevezte ki.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Tuczakovits Antal segédjegyzőt az apatini, Gerber Miklós segédjegyzőt a szeghegyi anyakönyvi kerületbe anyakönyv-vezető helyettesekké nevezte ki.

Miniszeri megerősítés. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Matkovits Miklós szabadkai főgimnáziumi tornatanárt ezen állásában véglegesen megerősítette.

Értesítés. Folyó hó 11-ike, mint azon nagy nemzeti ünnep napja, melyen dicső emlékeztető V. Ferdinánd király az 1848. évi korszakot alkotó törvényeket szentesítette, ez idén nagyszombatra esvén: annak megünneplése céljából husvét utáni kedden — április 14-én — a zombori róm. kath. templomban reggel 9 órakor „Te Deum“-mal egybekötött ünnepélyes isteni tisztelet fog tartatni, melyre a róm. kath. nagyközönség tisztelettel meghívatik. — Fejér Gyula s. k., apát-plébános.

Hideg tavasz. Nyári márciusra hirtelen hideget hozott a szeszélyes április. Hiába oly eleven kékszínű az ég, hiába szórja aranynyilait a nap: nem bírta még a tavasz elüldözni a telet. Csak éppen hogy ki tudta tuszkolni országa határán, — de ha teheti öreg apó, bizony visszalopózkodik még hozzánk. Most is felhőftüggönyök mögé húzódott egy kicsit aludni a tavasz, visszaorozkodott a tél apó és hős lehelettel borzongatja meg a világot. Hideg tavasz van és elmondhatjuk, hogy ülj mellém a kandallóhoz, fel van szítva melege. Más években ilyenkor verőfényes, virágillatos, madárdalos tavaszunk volt — most ugy látszik hideg husvétunk lesz. A karácsony és husvét szerepet cserélt egymással.

Esktívó. Kedden, f. hó 14-én esküszik örök hűséget Hennings Frigyes cs. és kir. 23. gyalogezredbeli I. o. százados Horvátovits Milica urleánynak, Horvátovits Sztipó kedves leányának. A polgári esketés délután fél 5 órakor, az egyházi esktívó 5 órakor lesz.

A Bácsmezei Gazdaszövetség. Latinovits Pál főispán elnöklésével népes igazgatósági ülést tartott. Elhatározták, hogy a műtrágya-kartel elleni állásfoglaláshoz csatlakoznak. Sierban János országos tejjgazdasági felügyelő bejelentette, hogy a szabadkai vajtermelő központ ellen fölhozott panaszok orvoslásául jövőben a szövetkezetek a beszállított tejszin árát az országos felügyelőség útján kapják meg. Ennek kapcsán elhatározták, hogy lépéseket tesznek az iránt, hogy a távolabb eső szövetkezetek is szorosabb kapcsolatba jöhessenek a központtal. Örömmel tudomásul, hogy a földmivelési miniszter pirostarka tehenek beszerzésére 100.000 korona kölcsönt bocsátott rendelkezésre a kisgazdák közt leendő szétosztás végett. Végül Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkára tartott a tojásértékesítő szövetkezetekről előadást, melynek kapcsán szervezésére irányuló akciót megindítják.

A bács-földvári ármentesítő társulat a napokban tartotta meg rendes közgyűlését, amelyen Kaszab Győző titeli szakaszmérnököt választották meg igazgatófőmérnöké. A közgyűlésen Ivánovits Iván dr. társulati elnök elnökölt, a földmivelésügyi minisztert Redék Iván műszaki tanácsos képviselte.

Választás. Bajmokon a napokban tartott meg Szutrély Lipót főszolgabíró elnökle mellett az aljegyzőválasztás, melyen egyhangulag Petrekanics Antal községi írnokot választották meg.

A Bácsmezei kör a napokban tartotta Budapesten rendes évi közgyűlését Latinovits Pál főispán elnökle alatt. A főispán elnöki megnyitójában jelezte azt az irányt, amelyet művelt fiatalságunknak hivatása teljesítésében követnie kell. A jövőre kiható komoly célokért való küzdelemben ne zavartassák magukat illetéktelen befolyások által. A tetszéssel fogadott beszéd után Pinkovich Elemér főtitkár terjesztette elő évi jelentését, melyből kitűnik, hogy a kör a jótékonyaság terén nagy akciót fejtett ki. A tisztújítás megejtetvén, elnökké újból Latinovits Pál főispán választották meg. Alelnökké dr. Hadzsy János orsz. képviselő és dr. Tatits Péter aljárásbíró. Főtitkárrá Pinkovich Elemér min. fogalmazó, főjegyzővé Petó Lajos lap-szerkesztő. Az ülés végén dr. Molnár Gyula köszönte meg a főispánnak az ifjúság iránt tanúsított érdeklődését és jóindulatát.

A báttaszéki Duna-híd. A báttaszéki Duna-híd előmunkálatait befejezték. A vasuti és közúti hidat közvetlenül a város alatt tervezik. Láng Lajos kereskedelmi minisztert a napokban várják Bajára.

Átlépés a honvéd hadapródiskolából a középiskolákba. A hivatalos lap mai száma a vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletét közli a honvéd hadapródiskolából a hazai középiskolákba való átlépés tárgyában. A rendelet így hangzik: „A m. kir. honvéd hadapródiskolából a hazai középiskolákba való átlépés s illetőleg a m. kir. honvéd hadapródiskolát végzett tanulóknak a hazai főiskolákra való belépése tárgyában a következőket rendeltem: 1. A ki a m. kir. honvéd hadapródiskola valamely osztályát sikerrel végezte, a középiskolák bármelyikének megfelelő magasabb osztályába a tantervi különbözethez teendő felvételi vizsgálatot fellephet, ha az illetőnek a törvényes életkora is megvan. 2. A ki a honvéd hadapródiskola IV-ik (utolsó) évfolyamát sikerrel elvégezte s a törvényes életkort is betöltötte, valamely hazai nyilvános főreáliskolán a bölcsészeti előtanból osztályvizsgálatot, ennek utána pedig teljes reáliskolai érettségi vizsgálatot tehet, melynek sikertülte esetén a főiskolákba való belépésre nézve az 1883. évi XXX. t. cikk 26. §-ának rendelkezései irányadók. A tantervi különbözethez a honvéd hadapródiskola tanterve alapján, melyet az átlépni kívánó felmutatni tartozik, az illető tanári testület fogja megállapítani. A netán szükséges korendeély megadását magamnak tartom fenn. Megjegyzem egyben azt is, hogy a jelen rendeletben jelzett kedvezmény csakis azon hadapródiskolai növendékeknek adatik meg, kik az 1900—901-ik tanévben vagy ezután léptek be a honvéd hadapródiskolába.“

Apad a Duna. A folyamernőki hivatalhoz érkezett jelentések szerint a Duna az egész folyamszakaszon erős apadásnak indult, különösen pedig az alvidéken. Tömérdek zátony keletkezett s nap-nap után feneklenek meg a gabonával megrakott mélyjárati uszályhajók. Csak a napokban is egy ilyen hajó nemcsak megfeneklett, de el is sülyedt. A folyamernőki hivatal jelentése szerint a fővárosnál hétfőn reggel 170 centiméteren állott a víz a hétfő óta 7 centimétert esett. A kotrógépek állandóan munkában vannak.

Gőzfürdő. A husvéti ünnepekre való tekintetből a gőzfürdő vasárnap helyett szombaton lesz nyitva.

A halas-rigyicai vasut A halas-rigyicai vasut megakadt építését a napokban ismét megkezdték. A kereskedelemügyi miniszter az eredetileg megállapított utirányt hagyta jóvá és így Jankovác és Mélykut községek első határozata érvényesül.

Műkedvelői előadás. A bajmoki tanuló ifjúság husvét hétfőjén táncdal egybekötött műkedvelői előadást rendez, színdarabokkal Balassa Ármán „Parasztzivek“ című népszínművét, melyet Teichner Rózsika k. a. által előadott prólóg előz meg. A népszínmű személyei: Cséti Ferke — Pfeiffer Kálmán. Vera, a felesége — Guttman Rezső k. a. Öreg Baló Máttyás — Balassa Dezső. Baló Matyi, a fia — Baucsics Mihály. János, öreg béres — Pelczér József. Tintás, írnök — Budánovics Gerő.

Új vasuti üzletszabályzat. A máv. vonalon április hó elején új üzletszabályzat lépett életbe, mely a szorosan vett tarifális rendelkezéseket nem érinti, de a teherárak szállítását illető általános határozmányok tekintetében számos újítást tartalmaz, melyek a szállítmányozó közönségnek az eddiginél teljesebb jogvédelmet és kényelmet állapítanak meg.

Halálos kocsisz. Béregről írják: Katsits Márton béregi parasztgazda kokoricaszárát szállított a tanyáról haza. Utközben a lovak megvadultak és örült sebességgel száguldoztak végig az országúton. Katsits a nagy halom kokoricaszárról a lovak közé esett és azok halálra taposták.

Öngyilkosság. Spitzer Jakab beadáni nagykereskedőnek huszonöt éves Hugó fia f. hó 7-én délután, valószínűleg pillanatnyi elmezavarban, forgópisztolyal halántékon lötte magát s rövid néhány pernyi vívódás után meghalt. A rokonszenves fiatal ember tragikus halála, valamint a mélyen sujtott szülők iránt a részvét általános.

Sztrájk Szabadkán. A szabadkai Kainer-féle butor-gyár 48 munkása a múlt hét végén beszüntette a munkát. A sztrákbizottság most tárgyal a munkaadóval. A munkások követelése 10 órai munkaidő és 15 százalékos béremelés. Egyezsége nincs egyhamar kilátás.

Eljegyzés. Dr. Habermann Andor csataaljai közszégi orvos eljegyezte Giskán Malvin kisasszonyt Pivnicán.

Háziipari tanfolyamok Zentán és a járásban. A zentai gazdakör évek óta rendezi Zentán és a zentai járás községeiben a háziipari tanfolyamokat. Ezen tanfolyamok áldásos hatása mindenfelé látható. A tanfolyam tanulói ez évben már alig győzték a megrendelések teljesítését. Különösen gyümölcszállító kosarakban nagy a kereslet. Az 1902—1903. évben rendezett tanfolyamok eredményéről tudósítunk a következő: A Zentán rendezett tanfolyam 1902. november hó 17-től 1903. március 1-ig tartott. E tanfolyamnak 28 tanulója volt, kik főzvezesszőfonással, gyékényszövésessel és fonással foglalkoztak és a tanfolyam alatt készítettek összesen 2677 dbr különféle kosár- és gyékénymunkát. — Az O-Kanisán rendezett tanfolyam 1902. november hó 24-től 1903. március hó 1-ig tartott. E tanfolyamnak 24 tanulója volt, kik főzvezesszőfonással és gyékényfonással foglalkoztak és a tanfolyam alatt készítettek 1879 dbr különféle kosár- és gyékénymunkát. — A Bács-Martonoson rendezett tanfolyam 1902. december hó 1-től 1903. március hó 1-ig tartott. E tanfolyamnak 15 tanulója volt, kik főzvezesszőfonással és gyékényfonással foglalkoztak és a tanfolyam alatt készítettek 1695 dbr különféle kosár- és gyékénymunkát. — Az Adorjánon rendezett tanfolyam 1902. november hó 24-től 1903. március hó 1-ig tartott. E tanfolyamnak 12 tanulója volt, kik főzvezesszőfonással, gyékényszövésessel és fonással foglalkoztak és a tanfolyam alatt készítettek 907 dbr különféle kosár- és gyékénymunkát. — A Felsőhegyen rendezett háziipari tanfolyam 1902. december hó 29-től 1903. január hó 12-ig tartott. E tanfolyamnak 23 tanulója volt, kik gyékényfonással és szövésessel foglalkoztak és a tanfolyam ideje alatt készítettek 57 dbr gyékényponyvát, szakajtót és lábtörölt. — A tanfolyamok munkáiból a zentai gazdakör, az általa f. évi augusztus hó 15—25-ig tartó „Mezőgazdasági és iparkiallításos“ gyűjteményes háziipari kiállítását mutat be. A háziipari tanfolyamokat a gazdakör megbízásából Novoszel János titkár szervezte és azok állandó felügyeletével ugyan volt megbízva.

Letartóztatott földbirtokos. Egy földbirtokos aljas merényletéről ad hírt bajai tudósítónk. A bajai járásbírósg letartóztatta Agárdy József tönkrement földbirtokost, aki lakására csalt 8—12 éves leánykát és azok ellen erkölcsstelen merényletet követett el. Agárdy rövid idővel ezelőtt számottevő tagja volt a bajai társadalomnak. Agárdyt a szülők följelentésére tartóztatták le. Az orvosi látletek és a tanuk megerősítették a gyanút. Agárdy fölfolyamodással élt a vizsgálóbírónak az előzetes letartóztatást elrendelő végzése ellen. A városban nagy feltűnést és általános megbotrátkozást keltett az eset.

A községi munkásegítő alapok. A gazdasági munkásokról szóló törvény alapján befolyt jövedelmekből a községnek munkásegítő alapokat kell létesítenie, melyekből önhibájukon kívül nyomorúságba jutott munkás kamatmentes kölcsönt, segítséget kap. Ezeket az alapokat Darányi földmivelésügyi miniszter rövidesen félmillió koronát meghaladó összeggel dotálta s ujabban Arad, Bács-Bodrog, Fejér, Jásznagyunszolnok, Pest vármegyéknek és Kecskemét városának 5000—5000, Háromszéknek 25000, Udvarhelynek 25000, Baja és Szabadka városának 1500—1500 koronát engedélyezett a községi munkásegítő alapok gyarapítására.

Értesítés. A gőzgépkészítők és kazánfűtők képesítő vizsgái Szegeden április hó 26-án délelőtt 9 órakor fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve 6—10 nappal előbb küldendők be a kerületi kir. iparfelügyelőséghez.

Wlassics a szegény gyermekekért. A közoktatásiügyi miniszter körrendeletileg veszi gondjaiba a szegény iskolás gyermekeket. Tudja, hogy a tankötelezettség végrehajtásának egyik nagy akadálya a nép szegénysége, a tankötelesek ruhátlansága és az a körülmény, hogy az iskolától távolabb eső gyermekek, akiket szülőik kellő déli eséggel el nem láthatnák, ezen okból az iskolát nem látogathatják, vagy amennyien látogatják is, a gyenge táplálkozás miatt testileg-lelkileg elernyednek és az oktatási munka rájuk nézve jóformán kárba vész. E bajok megszüntetésére már két év előtt hivatalosan felrejtették az iskolai hatóságokat. Elrendelte, hogy az iskolai bírságpenzek egy részéből a szegény gyermekeknek ruhával való segítésére gyűjtésön alapít és azt társadalmi uton is gyarapítsa. A mostani rendelet azt a szűz tervet kívánna megvalósítani, hogy az iskolát távolabbról látogató szegény gyermekek étkezéséről az iskola tanítói testülete és a helyi felügyelő bizottsága gondoskodnék. Hogy miképp, arra nézve utal a miniszter a csongrádi állami elemi iskolai gondnokságra, a tantestületre és az ottani társadalom nemeselektű és áldozatkész munkásságára, amely részint pénzbeli, részint terménybeli adományokból már megvalósították a miniszter ideáját. Megigéri a miniszter, hogy a szegény-gyermek-könyvek létesítésének ügyét legmelegebb érdeklődésével fogja kísérni, a tanfelügyelőknek és tanfelügyelői kirendeltségeknek pedig kötelességükké teszi, hogy maguk vegyék kezükbe ezen emberbaráti mozgalom megindítását, vezetését és irányítását.

A kedélyes apa. Egy a fővárosból hazatért uri ember a következő esetet beszélt el ismerőseinek: Hatan ültünk egy II. osztályú vasuti kocsiában. Az egyik sarokban egy nagyon fáradtnak látszó fiatal ember foglalt helyet. Mikor a vele szembe álló utas kiszállt végig nyújtózott, utitársai szemelátára elővette tömött pénztárcáját, megolvasta tartalmát és csakhamar elaludt. Szomszédja, egy igen kedélyes öreg ur, a többi utashoz fordulva nyugodt hangon jegyezte meg: „Mily vigyázatlan manapság a fiatal ember. Ép most láthaták, hogy a fiam mily kihívóan mutogatta a pénzt. Megállj haszontalan majd megtanítlak. Kérem az urakat ne áruljanak el, nem árt neki egy kis lecke. Erre az alvó felé hajolt és gyors kézmozdulattal kihuzta fiának zsebéből a pénztárcát. A vonat tovább rohogott. Az öreg urra pedig ügyet se vetettek, mikor a kupéból ki és bejárt, mert podgyászát benn hagyta. Egy nagyobb állomáson fölébred a fiú és azonnal zsebébe nyúl, mely a legnagyobb rémtütleterre tites volt. Utitársai csak mosolyogtak. „Az Istenért uraim 2000 korona volt benne, ennek a fele se tréfa.“ Végül az egyik utas jóakarón jegyzi meg: „A pénzt az édesapja vette magához.“ „Az én édesapám?“ tört ki dühösen, „ne tartson engem az ur bolondnak! Az én apám már 10 esztendeje meghalt.“ Erre azután a többi utas is elkormányodott, kivált mikor megtudta a kalauztól, hogy a „papa“ már egy félórja leszállt a vonatról. A kedélyes apát azonban, ki a fővárosi orfeumban mulatott és költekezett, a rendőrség gyanuba vette és most a kedélyes apa a börtönben ül.

Nemzetközi lóvadász. A nyitrai megyei gazdasági egyesület által rendezett 21-ik nemzetközi nagy lóvadász Érsekújvárott, mint minden évben, ugy a folyó évben is május hó 3-án és 4-én fog megtartatni. Ezen lóvadász legelőnebb lóvadászja Magyarországnak. Lakások és istállók az érsekújvári rendőrkapitányi hivatalnál rendelhetők. (B.-B. vm. gazd. egyesület.)

Céltalóvász. Gyallos Fábán garai 18 éves legény célba lövöldözött. Heinrich Ádám fenyeresbáti szállási lakos Pencz János nevű 11 éves csataaljai kanász, a combját veregetve, egyre azt kiáltotta Gyallos felé: „Ide löjj!“ Gyallos meg is fogadta a szót, lött és oly alaposan talált, hogy a lövés Pencz jobb lapockáján hatolt be és a baloldali lágyékon jött ki. Pencz sérülése életveszélyes. Gyallost a járásbíróhoz kísérték.

Az ipari munkások jutalmazását kérő folyamodások bélyegmentesek. Ismeretes, hogy a szegedi kereskedelmi és iparkamara fölterjesztése folytán a kereskedelemügyi miniszter 100 koronás munkásjutalmakat alapított, melyek a 15 évnél több ideig egy munkadónál dolgozó jelesebb munkások között lesznek kiosztandók. Ily jutalmat minden évben ötöt osztanak ki a szegedi kamarai kerület munkásai között. Most közölte a kereskedelemügyi miniszter a kamarával, hogy a pénzügyminiszter 17455/1903. sz. elhatározásához képest a munkásjutalmazás érdekében a kamarához beadott ajánlások, mint-hogy azok közlgyre vonatkozó javaslatot képeznek, az illeték díjgyezék 14. t. g) pontja értelmében bélyegmentesek. Ugyanigy bélyeg nélkül állítandók ki a csatolt okmányok, melyek a jutalom föltételeit képező körülmények igazolására szolgálnak, az illeték díjgyezék 79. tétel e) pontja alapján. Ezekben azonban föl kell jegyezni, hogy kizárólag e célra állítottak ki és hivatkozni kell a pénzügyminiszter föntemlített rendelkezésének számára is.

Pályázat tanulmányi ösztöndíjakra. A kereskedelemügyi miniszter értesítette a szegedi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a pesti magyar kereskedelmi bank által 1892. évben tett alapítvány kamataiból ez évben két ösztöndíj áll rendelkezésre és pedig az egyik egy felső ipariskolát, a másik egy kereskedelmi akadémiát, vagy felső kereskedelmi iskolát jó sikerrel végzett iparos, illetve kereskedő külföldi tanulmány útjára. Egy-egy ösztöndíj 1350 koronát tesz. Az előbb említett ösztöndíjra oly iparosok folyamodhatnak, kik a budapesti, vagy a kassai állami felső ipariskolát jó sikerrel végezték, mely körülmény iskolai végbizonnyítvánnyal igazolandó; az utóbbi ösztöndíjra pedig azon ifjak pályázhatnak, kik valamely hazai kereskedelmi akadémiát, vagy felső kereskedelmi iskolát kiváló sikerrel végezték, ami szintén a végbizonnyítvánnyal igazolandó. A folyamodásban megjelölendő azon speciális ismeret, melynek elsajátítása, vagy tovább tanulmányozása végett az illető a tanulmányutal megtenni szándékozik. Felemlítendő a folyamodónak esetleges szakmunkálatai, valamint a nyelv-ismeretek és a tervezett tanulmányutal programja, valamint az is, hogy katonai kötelezettségének eleget tett e és az iparosoknál az is, hogy szakbavágó műhelyben, vagy gyárban hány évet töltött? Kifejtendő még az is, hogy a folyamodó miként véli szerzett ismereteit és tapasztalatait a tanulmányutal befeljeztével itthon értékesíteni. Oly pályázó, ki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó, vagy elsajátítandó speciális ismeretek körében már elméleti, vagy gyakorlati irányú tanulmányokra hivatkozhatik és kellő nyelv-ismerettel bír, — az ösztöndíj odaítélésénél előnyben részesül. Az iparosok pályázó kérvényei kellően fölszerelve f. évi május 30-ig a kereskedelmi akadémiát, illetőleg iskolát végzett ifjak kérvényei pedig f. évi július hó 31-ig nyújtandók be a szegedi kereskedelmi és iparkamarához.

A baromfitenyésztés a legjövendelműbb foglalkozás. Olvasva a statisztikai kimutatást látjuk, hogy hazánkban a múlt évben 75 millió korona értékű baromfit vittek a vámkülföldre ki, tehát a külföldi világcipacokon értékesített baromfiért, tojásért és tollért ismét 3 millió koronával többet vettünk be, mint az előző évben, amidőn bevételünk 72 millió korona volt. Ki hitte volna ezt pár év előtt is, hogy baromfitenyésztésünk oda fog fejlődni, hogy ősi foglalkozásunk legszámottevőbb termelési ágában is, minő a buzatermelés kivételünket pénzértékben túl fogja szárnyalni a baromfiexport. Pedig az így van, ez megdönhetetlen tény. A kereslet baromfi és ezek termékeit képező élelmi és használati cikkek iránt folyton fokozódik, ami annyit jelent, hogy baromfit okszerűen tenyésztési egy meghatározott és jól átgondolt irány szerint, minden kapkodás és kísérletezés mellőzéseével, igen érdemes, sőt a legjövendelműbb foglalkozás. Minden kétséget kizáró dolog, hogy hazánk baromfitenyésztésének gyors fejlődésénél Darányi helyes utmutatása

s sok életrevaló intézkedése mellett igen lényeges szerepe volt a Hreblay által irt és több mint 20,000 példányban kiadott és igen kedvelt baromfitenyésztési szakmunkáknak, melyek közül különösen a „Tyuktenyésztést“ tárgyaló kiváló műre hívjuk fel tisztelt olvasóink figyelmét. Ezen II. kiadásu, teljesen átdolgozott és bővített 90 képpel ellátott 200 oldalú új munka nélkülözhetetlen minden tenyésztőnek. Minden baromfitenyésztési kérdést részletesen tárgyal és pontos utmutatást ad minden teendőre nézve. Ezen új kiadás tárgyalja és képből bemutatja az új és kitűnően bevált orpington tyukfajtát, az amerikai keltetőgépeket és az amerikai kappanozást. Kapható 3 kor. bektűldése ellenében bérmentve Hreblay Emil állattenyésztési m. kir. felügyelőnél Budapest, Földmívelésügyi m. kir. miniszterium, III. emelet 121.

Közgazdaság.

A triesti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) folyó évi március hó 18-án tartott 71-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1902. évi mérlegek.

Az előttnk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1902. december 31-én érvényben volt *életbiztosítási tőkeösszegek* 611.558,220 korona 13 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 27.001,880 korona 96 fillérre rugtak. Az *életbiztosítási osztály díjtartaléka* 13.024,702 korona 24 fillérrel 160.189,849 korona 13 fillérre emelkedett.

A *tűzbiztosítási ágbán* a díjbevétel 12.271.371,385.— korona biztosítási összeg után 20.219,214 korona 97 fillér volt, miből 9.132,779 korona 87 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy hogy a tiszta díjbevétel 11.086,435 korona 10 fillérre rugott, mely összegből 7.881,010 korona 61 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át; a díjtartalék tehát a tiszta díjbevétel 71.10% át teszi el. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 82.371,684 korona 24 fillér.

A *szállítványbiztosítási ágbán* a díjbevétel kitett 4.316,155 korona 18 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.457,860 korona 40 fillérre rugott.

A *betöréses-lopás elleni biztosítási ágbán* a díjbevétel 363,700 korona 26 fillért tett ki.

Károkkért a társaság 1902-ben 25.473,446 korona 68 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kifizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 742.014,072 korona és 65 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből *hazánkra 138.794,885 korona 03 fillér* esik.

A *nyereség tartalékok* közül, melyek összesen 20.313,106 korona 94 fillérre rugnak, különösen kiemelendők; az alapszabály szerinti *nyereségtartalék*, mely 5.250,000 koronát tesz ki, az *értékpapírok árfolyamíngadozására* alakított tartalék, mely a 3.729,624 korona 17 fillér külön *tartalékkal* együtt 14.010,830 korona 16 fillérre emelkedett, továbbá felemlítendő még a 160,000 koronára rugó *kétes követelések tartaléka*. Ezekon kívül fennáll még egy 726,138 korona 39 fillért kitevő *külön alap*, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve az ideitatalások folytán 190.319,427 korona 11 fillérről 208.632,918 korona 73 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 33.144,493 kor. 62 fill. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 18.600,000 kor. 19 fill. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 682,782 kor. 13 fill. 4. Értékpapírok 141.290,011 korona 09 fill. 5. Tárcaváltók 1.035,953 kor. 91 fill. 6. A részvényesek biztosított adóslevelei 7.350,000 kor. 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 6.529,676 kor. 79 fill. Összesen 208.632,918 korona 73 fillér.

Ezen értékekből 43 millió korona magyar értékekre esik.

Schweidel József szobrára adakoztak:

XVIII.

- A XVII. kimutatás szerint volt 6658 K 46 f.
M. kir. adóhivatal Kassa: Hazafias tisztelettel értesitem a szoborbizottságot, hogy a megküldött gyűjtőívek közül 6 dbot a vármegye területén eszközlendő gyűjtés céljából a járások főszolgabírónak adtnak ki, akik a vett utasításhoz képest közvetlenül fogják azokat a nemzeti kegyelet és szép művére gyűjtendő adományokkal együtt a tekintetes bizottsághoz eljuttatni. Összesen 49 K 80 f.
Főszolgabírósg gyűjtése Taracköz: Papp Gábor, Olvashatlan 1—1 kor. 2 K — f.
Bellosovits Károly gyűjtése Zombor: Francz Mór, Szlavy Péter, Husveth István 2—2 kor., Várady János, Maison József, Incze Gusztáv 1—1 kor. 9 K — f.
Győr szab. kir. város 20 K — f.
Miskolci takarékpénztár 15 K — f.
Bács-topolyai ipartestület gyűjtése: Polgari olvasóegylet 10 kor., Ipartestület 3 kor., Wilhelm Miksa 1 korona 14 K — f.
M. kir. államépítészeti hivatal gyűjtése Sátoralja-Ujhely: Guadig Lipót, Szűcs Gyula, Czaki Ignác, Olvashatlan 1—1 kor. 4 K — f.
Goldfahn Imre joghallgató gyűjtése Budapest: Ernszt Bernát (Ujvidek) 2 kor., Goldfahn Imre, Nikl Alfréd, Pálmai Béla, Roth Irén 1—1 kor. 6 K — f.
Nagykun-marosi ipartestület 5 K 75 f.
M. kir. postahivatal gyűjtése Budapest: Kisfaludy Pal, Hettényi Géza, Gyenes Antal, Olvashatlan, Szabó Lajos 1—1 kor., Kelemen Ferenc, Baich Jenő 50—50 fil., 10 fil. posta levonásával azzal a mondattal: Öszinte lelkesedéssel, meglegedéssel és szives üdvözléssel baratai vagyunk hazafini kegyeletes működésüknek. 5 K 90 f.
Heregh község 3 K — f.
Állatvédő egyesület gyűjtése Budapest: Hönzly Karoly, Olvashatlan 1—1 kor., Illosvay Bertalan 50 fil., N. N., Olvashatlan 20—20 f. 2 K 90 f.
Általános ipartestület gyűjtése Nagy Mihály 5 K — f.
Heiduska Ignác gyűjtése Csurogh: Heiduska Ignác 2 kor., Szabó János, Szerin Károly 50—50 fil., Berecz István, Karsay János 40—40 fil., Hellman Zoltan, Berecz Andras, N. N., Orosz Imre 20—20 fil., Takács György 10 fil., Budai Imre 14 fil. 4 K 80 f.
Trischler X. Ferenc és ifj. Trischler Ferenc Hódcság 1—1 kor. 2 K — f.
M. kir. adóhivatal gyűjtése Temesvár: Kastelitz Alajos 2 kor., Schucider G. 1 kor. 10 fil., Császár, Olvashatlan, Nagy János, Klein Izidor, Mülton Albert, Gyárvarosi magyar társaskör, Uhlyarik Endre 1—1 kor., Papp Emil, Markovits József, Krötzer Károly 60—60 fil., König György, Stefanovits György, Domondy Ferenc 50—50 fil., Kellner Szidi, Kellner Mici, Urbegy B. 40—40 fil., Olvashatlan 30 fil., Rudovits József, Szmrecsányi, König György, Fritul Jozsef, Ruster, N. N. 20—20 fil. 17 K 10 f.
Stutz Bela gyógyszerész gyűjtése Bezdán: Stutz Bela, D. Gál 2—2 kor., Loschitz Sándor 1 kor., Jambor Bela, Olvashatlan 50—50 fil. 6 K — f.
Nezsideri takarékpénztár 10 K — f.
Mezőturi takarékpénztár 10 K — f.
Budapest székesfőváros 300 K — f.
Zsabyai pénztárgyőri szakasz gyűjtése: Veltzl István, Veltman Lipót 4—4 kor., Kiss Imre, Lukics Illes, Vallauch Agost, Székely Sándor, ifj. Vincze Marton, Fischer

M. Jakab, Kármán Elemér, Rockenstein József, Schosberger, Fischer M Lipót 1—1 kor., Zuffa Vince, Winterfeld Vilmos 50—50 fil., Jankó Antal 60 fil., Kalmár Zsiga 20—20 fil. 19 K 80 f.
Dr. Fischer Mihály rabbi Zombor 5 K — f.
Összesen 7175 K 71 f.
Vécsey Károly, pénztárnok.

HIRDETÉSEK.**Mészárszék átvétel.**

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy **Zomborban, a Gromon Dezső-utcában** lévő s jó hírnévnek örvendő **Bellosovits-féle mészárszéket folyó évi április hó 1-étől átvetem** és azt saját nevem alatt tovább folytatom.

Főtörökvésem mindig oda fog irányulni, hogy a fogyasztóközönség megelégedését kiérdemeljem.

Magamat a nagyérdemű közönség szives jóindulatába ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel 3—1

Pintinger János.

134. szám.
1903.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. törvényszék 709/1902. számú végzése által dr. Jusits Elemér hódcsági ügyvéd javára Veber Jakab, Lemli Konrad és Streili János rác-militicsi lakosok ellen 80 kor. tőke és eddig összesen 38 kor. 39 fil. perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 1200 koronára becsült lovak stb. ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az 1903. V. 72/2. sz. kiküldött rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Rác-Militicsen alperesek lakásán leendő eszközökre 1903. évi április hó 18. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Hódcsághon, 1903. április hó 3 án.

Váczy János,
kir. bir. végrehajtó.

2495. szám.
kig. 1903.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Bács-Feketehegy községben lemondás folytán trespesedésbe jött községi irnoki állásnak betöltése céljából pályázatot hirdetek. Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból 600 korona.

Felbivatnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt s a vármegyei 6/1887. számú szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **folyó évi április hó 20-ig** annál is inkább nyújtsák be, mivel a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

A választási határidő utólag fog kifizetni.
Bács Topolya, 1903. március 25.

Császár Péter,
főszolgabíró.

3—3

1576. szám.
1903.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Járáshoz tartozó Rém községben leköszönés folytán trespesedésbe jött községi szülésznoi állásra pályázatot hirdetek és felhívom a folyamodni szándékozókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi április hó 20-ig** nyújtsák be. Ezen állás javadalmazása évi 50 korona fizetés a községi pénztárból és minden közreműködésért 2 korona. A teljesen vagyontalanoktól díj nem szedhető.

Bács-Almás, 1903. évi március hó 26 án.

Szutrély Lipót,
főszolgabíró.

2—2

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázó-szer puha padló számára.

1 nagy palack ára 2 kor. 70 fil. — 1 kis palack ára 1 kor. 36 fil.

Viasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára.

1 köcsög ára 45 kr.

Arany-fénymáz

képkerekek stb. bearanyozására.

1 kis palack ára 20 kr.

Fehér „Glasur”-fénymáz

legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.

1 doboz ára 45 kr.

Mindenkor kaphatók:

8—5

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.

TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG (ASSICURAZIONI GENERALI)

Budapest, Dorottya-utca 10. szám.

A „Közgazdaság“ rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG, a legnagyobb, leggazdagabb és legregibb biztosító intézetünk mérlegének főbb számadatait. Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, aki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállitmány, üveg-, betöréses-lopás- és harangtörés- és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t.“, valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. általános baleset ellen biztosító társaság“ számára.

A zombori főügynökség:

BÁRÁNY LIPÓT ÉS FIA.

Kitűnő karban levő
ZONGORA?
eladó.
Hol? 3-1
megmondja a kiadóhivatal.

Ad 1784. sz.
kig. 1903.

Pályázat.

O-Kér községi állatorvosi állásra ezenel pályázatot nyitok.

Felhivom mindazon okleveles állatorvosokat, kik ezen évi 1000 korona fizetés és 40 fillér nappali és 80 fillér éjjeli látogatási díjjal összekötött állást elnyerni óhajtnak, hogy kellően felszerelt kérvényüket hozzám **follyó évi április hó 25-ig** annál inkább nyujtsák be, mert később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ujvidék, 1903. április 6.

Mezey Imre,
főszolgabíró.

1620 szám.
1903.

Pályázati hirdetmény.

A bács-almási járáshoz tartozó Kunbaja községben leköszönés folytán tresedésbe jött községi orvosi állásra pályázatot hirdetek és felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket hozzám **f. évi május hó 5-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezett folyamodványok figyelmen kívül fognak hagyatni.

Az orvos javadalmazása előleges bavi részletekben kintalványozandó 1200 korona készpénzfizetés.

Látogatási díj nappal 40 fillér, éjjel 80 fillér, halottkémlelési díj 40 fillér.

Bács-Almás, 1903. évi április hó 3-án.

Szutrély Lipót,
főszolgabíró.

3-1

1380. szám. kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

O-Palánka községében leköszönés folytán tresedésbe jött irnoki állásra pályázatot hirdetek és felhivom a pályázni óhajtnak, hogy felszerelt kérvényeiket **f. évi május hó 1-éig** hivatalomhoz náujtsák be.

A fizetés évi 730 korona készpénzfizetéssel van egybekötve, mely havi előleges részletekben lesz kiszolgáltatva.

Palánkán, 1903. évi március hó 31-én.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

2-1

1218. szám. 1903.

Hirdetmény.

Csonopla községe mintegy 8000 korona költséggel egy két tanteremből és egy tanítói lakásból álló iskolaépítlet újbóli építését tervezvén és a vonatkozó tervrajz és költség-előirányzat díjazására egyszáz korona tiszteletdíj állapítván meg, felhivatnak az érdeklődők, miszerint az ezen építkezésre vonatkozó műszaki tervet **follyó hó 24-ig** alulírott előljárásnak beküldeni sziveskedjenek.

Az építési tervre vonatkozó részletes adatokat alulírott előljárásnak készséggel közli az érdeklődőkkel.

Csonoplán, 1903. évi április hó 6. án.

Deák Andor, **Lengyel József,**
jegyző. 2-1 bíró.

Törlesztéses kölcsönök
engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona, sőt 800 korona is katasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vételár háromnegyedrésze lesz megszavazva. 10-1

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schäffer Vilmos
bankigazgató Szegeden.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmazatnak.

570. szám.

tkvi 1903.

Árverési hirdetmény.

A hódásghai kir. járásbíróság mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy öz. Iház Adámné Oravecz Julianna hagyatéki ingatlanainak végrehajtási joghatályal leendő elárverezése ügyében a zombori kir. törvényszék (a hódásghai kir. járásbíróság) területén lévő, Bács községben fekvő, a bácsi 879. sz. tkvi betétben A. I. 1-2, 7. és 12. sorszám alatt foglalt Oravecz Albert özvegy nevében álló, de nyilvánkönyvön kívül öz. Iház Adámné Oravecz Juliannát megillető 736. hrsz. 244. öi. számú ház és udvarra, 737. hrsz. kertre, 4181/8. hrsz. szántóra és 12/6366 od rész közös erdő jutalékra az árverést 2500 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi június hó 12. napján délután 2 órákor Bács községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis 250 koronát készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX. törvénycikk 42 ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Hódásghon, a kir. járásbíróság mint tkvi hatóságnál, 1903. évi március hó 3. án

Szabó Imre,
kir. járásbíró.

Artézi és mélykutak furási vállalat

községek és malmok részére. 6-1

CZEISEL J.

GAZDASÁGI GÉPMŰHELY, ÖNTÖDE

ZOMBOR, SZÉCHENYI-KÖRÚT

Elvállalok mindennemű gazdasági és lakatos munkákat, úgymint vizvezetékek és világítási berendezéseket

és minden másnemű munkákat

== szakszerűen és pontosan elkészítve. ==

Mész eladás.

ZOMBORBAN, az apatini-uton 8-ik szám alatt fekvő házban levő
első beremendi * * * * *
* * * * * **mész-üzletet**
átvettem

és azt a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlva, vagyok
tisztelettel

10-7

Szelmann Péter.

Eladás kicsinyben és nagyban. Olcsó árak.

HIRDETmény.

Az Esztergamy-örökösök tulajdonát képező, a zombori határban, a Ferenc-csatorna mellett egy tagban fekvő 125 kat. hold jóminőségű szántó föld egészben avagy holdanként külön-külön szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítás dr. Hirmann Ferenc ügyvédnél Zomborban, Szóntai-út 216. szám (vagy a vármegyeházban) kapható.

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

TUNA GUSZTAV ES TÁRSA

ZOMBORBAN,
a korzón, újtemplommal szemben.

ZOMBORBAN,
a korzón, újtemplommal szemben.

Csász. és kir. udvari szállítók

Fliske János és Fiai egyedüli raktára vásznakban és damaszt árukban.

Rumburgi és Hollandi Creasz.

Tavaszi női ruhakelme különlegességek

legnagyobb raktára, a legolcsóbb árakban.

Csász. és kir. szabadalmazott

fekete kelmék és gyászsövetek
gyári raktára.

Vidékre mintákat készséggel küldünk a legolcsóbb árakban.

Cosmanosi levantin minden színben **26 métere.**

12-11

Uri divat nyakkendők, ingek nagy választékban.

Csipke, aplikáció és díszek versenyen kívül a legsebbebb választékban.